ДЕКАБРЬ 2010
МАОУ ГИМНАЗИЯ-ИНТЕРНАТ №4'КИРОВСКОГО РАЙОНА Г.

Диалог

“Син каршымда бар нәрсәдән дә изге һәм хөрмәтле; дөнья бирсәләр дә, сатмам милләт, миллиятемне

Габдулла Тукай

Бөек шагыйрьгә 125 ел

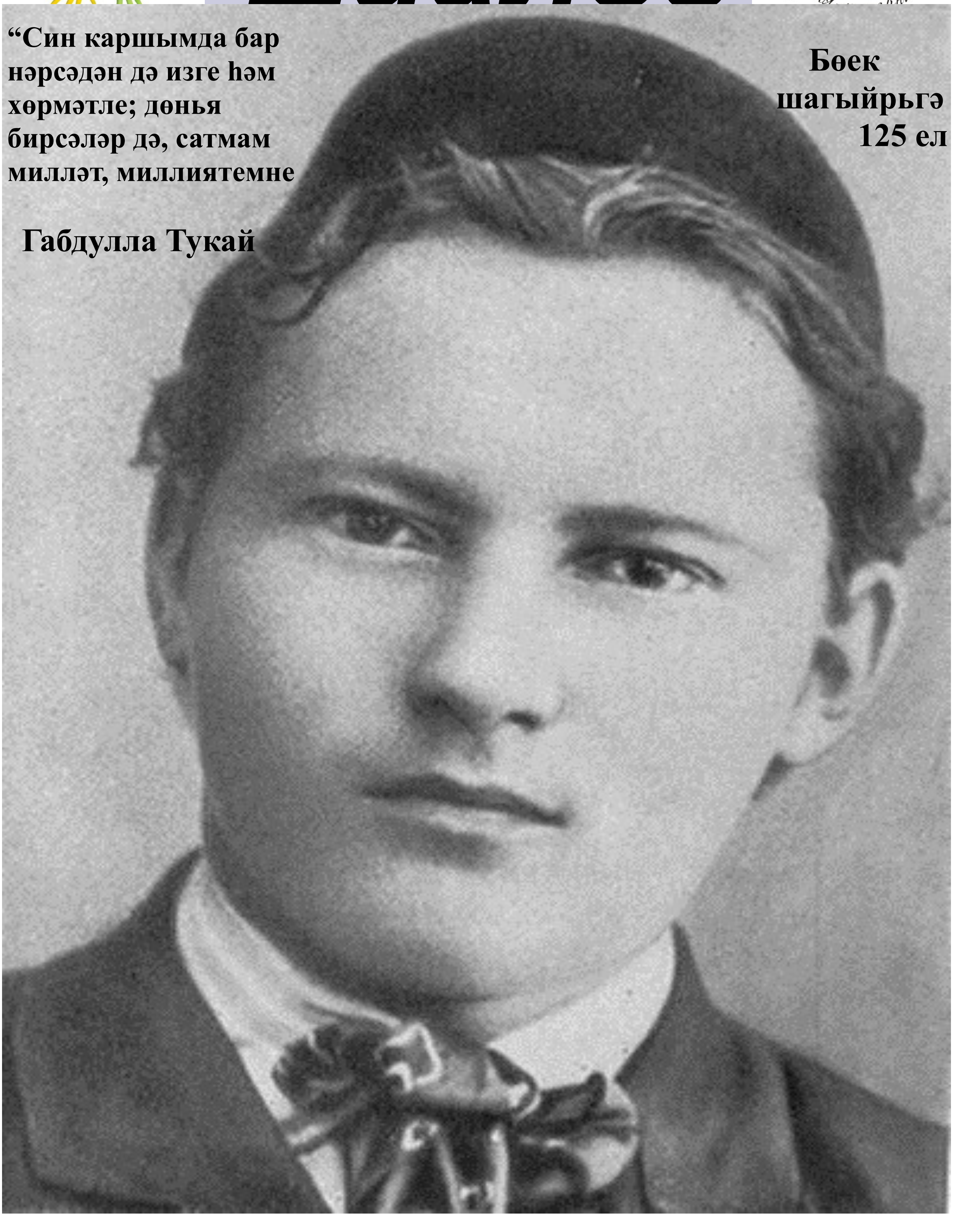

ГАБДУЛЛА ТУКАЙ

Ш А Г Ы Й Р Ь

Еллар үтеп, бара торгач картайсам да,
Бөкрем чыгып бетсә дә, хәлдән тайсам да,-
Күңлем минем япҗ-яш калыр, һич картаймас;
Җаным көчле булып калыр, хәлдән таймас.

Күкрәгемдә минем шигыр утым саумы?!
Күтәрәм мин, карт булсам да авыр тауны
Күңлемдә көн һаман аяз– һаман да яз:
Шагыйр күңелендә кыш булмый да кар яумый.

Булмамын, юк, картайсам да, чын карт кеби,
Утырмам тик, юк-бар теләк тели-тели
Менмәмен мин, ходай кушса, мич башына,
Шигырҗләрдән киллер миңа кирәк җылы

Җырлый-җырлый үләрмен мин үлгәндә дә,
Дәшми калмам Газраилне күргәндә дә;
«Без китәрбез, сез каласыз!”-дип җырлармын,
Җәсәдемне туфрак белән күмгәндә дә.

1908 ел

«Аны халык бик яшьләй үз шагыйре итеп таныды; аны аңлады, ул җырлаган нәрсәләрнең үз рухындагы нәрсәләр икәнең тойды… Шәхси тормыштан мәхрүм Тукаев үзенең шигырьләре, ул шигырьләрнең халык күңелендә янгыраткан яңгырашы белән генә яшәде, шул гына аңа тормыш иде”.

Фатих Әмирхан

«Тукай куәтле иде… Нинди козырьләр алдында да «мин»леген кимсетми, горурын, гыйззәте нәфсен җуймый иде. Ул дәүләтле кешеләргә түбәнтен югары карамый иде… Тукай башта ук оста язды. Аның искерәк шивә белән язган шигырьләре дә шаян дикүкать бит! Тукай газиз телебезгә шактый нык нигез салып куйды»

Сәгыйт Сүнчәләй

«Тукай халыкның киң күпчелеген хыялландырган хаклык, тигезлек идеалына омтылды. Шуның өчен ул халык шагыйре исемен ала алды»

Муса Җәлил

«Мин Тукайдан үрнәк алам дисең,
Бу түбәнлек түгел, һич түгел,
Чөнки Тукай –халык моңнарының
Бакчасында тибрәп үскән гөл

Фатих Кәрим

«Тукай остается современником всех эпох, соратников всех борцов» Зайнап Биишева

«Тукай—төрки дөньянын иң зур шагыйрьләреннән берсе. Ул– тәрҗемәсез дә аңлашыла торган шагыйребез. Тукай—дәрья, ничәмә-ничә буын шагыйрләребезнең илһамчысы, мондый шагыйрь бөек милләттә генә туа ала. Мондый шагыйре булган милләт үлемсез»

Айхан Енал

ФОТОГАЛЕРЕЯ

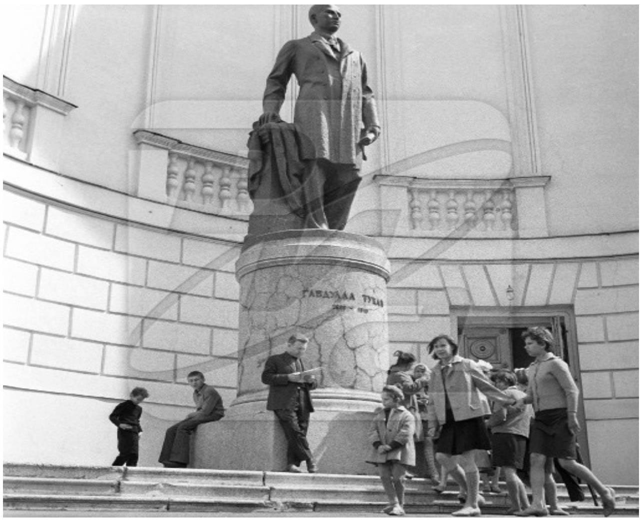

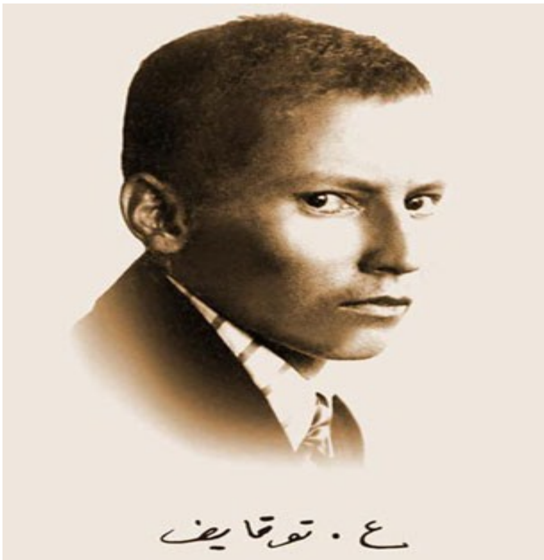

Тукай премиясе лауреатлары

1958 ел	Яруллин Фәрит Заһидулла улы	композитор
	Җиһанов Нәҗип Гаяз улы	композитор
	Фәйзуллин Әхмәт Сафа улы	язучы
	Сарымсаков Шарияздан	режиссер
	Мөхәммәтҗан улы	
	Тумашев Әнәс Ибраһим улы	режиссер
	Әбжәлилов Хәлил Гали улы	артист
	Колбарисов Фатих Әкрам улы	артист
	Хайруллина Асия Хәсән кызы	артистка
	Фәттахов Лотфулла Әбделман улы	рәссам
	Якупов Харис Габдрахман улы	рәссам
	Даутов Нияз Курамша улы	режиссер
1959 ел	Әпсәләмов Габдрахман Сафа улы	язучы
	Провоторов Николай Сергеевич	артист
	Мозаффаров Мансур Әхмәт улы	композитор
	Яхин Рөстәм Мөхәммәтхаҗи улы	композитор
	Насретдинов Фәхри Хөсәен улы	җырчы
1960 ел	Хәкимов Сибгат Таҗи улы	шагыйрь
	Бурлай Александр Петрович	рәссам
	Хәй Вахит	драматург
	Бикчәнтәев Рәфкат Әхмәтҗан улы	режиссер
	Өметбаев Сабир Гаделҗан улы	режиссер
1966 ел	Хәсән Туфан	язучы
1967 ел	Бакый Урманче	сынчы
	Ходжаев Ташходжа Омар улы	режиссер
	Гельмс Эрнест Брунович	театр рәссамы
	Гәрәева Найля Хаким кызы	актриса
	Биктимеров Шәүкәт Хәсән улы	артист
	Әсфәндиярова Шәхсәнәм Ибраһимбек кызы	артистка
	Тажетдинов Ринат Арифҗан улы	артист
1969 ел	Ибраһим Гази	язучы
	Арсланов Айрат Гәрәй улы	артист
1970 ел	Ключарев Александр Сергеевич	композитор
	Шакиров Илҗһам Гылҗметдин улы	җырчы
1971 ел	Салимҗанов Марсель Хаким улы	реңиссер
	Кузнеөов Николай Дмитриевич	рәссам
1972 ел	Хөснетдинов Фатих Хөснетдин улы	язучы
	Шәүкәт Галиев	шагыйрж
1973 ел	Ахунов Гарифҗан Ахунҗан улы	язучы
	Бакиров Әнвәр Закир улы	композитор
	Смирнов ИгорьВалентинович	Балетмейст
	Фазлуллин Хәсби Вәли улы	композитор
	Садыйков Ревдар Фәиз улы	артист
1974 ел	Мирсәй Әмир	язучы
	Юзиев Нил Гафур улы	язучы
1976 ел	Вәлиев Диас Назыйх улы	драматург
	Шабаев Марс Садри улы	шагыйрь
	Тумашев Равил Рәхим улы	режиссер
1977 ел	Гамил Авзал	шагыйрь
	Хәкимова ирина Шәриф кызы	балерина
	Беспалов Виктор Иванович	режиссер
	Лывин Сергей Осипович	рәссам
1979 ел	Миннуллин Туфан Габдулла улы	драматург
	Хөсәенов Гали Кәрим улы	режиссер
	Кузаева Дамира Нәҗмиҗан кызы	артистка
	Ибраһимов Ренат Ислам улы	җырчы
1980 ел	Юзеев Илҗдар Гафур улы	шагыйрь
	Маликов Васил малик улы	сынчы

1981 ел Атилла Рәсих язучы
Кузин Евгений Андрианович артист
Федотов Юрий Степанович артист
Бакулин Герман Алексеевич архитектор
Зәкиев Әүфәр Зәки улы инженер
Парамонов Игорь Петрович инженер
Фәйзуллин Әнәс Нурулла улы архитектор
Хисаметдинова Сания Шәкүр кызы архитектор

1982 ел Нуруллин Ибраһим Зиннәт улы язучы

1983 ел Гыйләҗев Аяз Мирсәет улы язучы
Еникеев Ренат Әхмәт улы композитор

1984 ел Еникеев Амирхан Нигъмәтҗан улы язучы
Мулюков Бату Гатаулла улы композитор
Гәрәй Рәхим шагыйрь
Сөнгатуллина Зиля Даян кызы опера җырчысы
Бигичев Хәйдәр Аббас улы опера җырчысы
Васильев Владимир Михайлович дирижер

1985 ел Нигъматжанов Мәхмүт Нигҗматжан улы музыка белгече

1987 ел Зарипов Марсель Харис улы язучы
Хажиәхмәтов Тавил Гыйният улы рәссам

1988 ел Хәсәнов Мәхмүт Максуд улы язучы
Әхмәтов Фасил Әхмәтгали улы композитор

1989 ел Надиров Ильбарис Нурислам улы фольклорчы
Вәлиуллин Хөснулла Вәлиулла улы композитор

1990 ел Мәһдиев Мөхәммәт Сөнгат улы язучы
Садыйкова Сара Гариф кызы композитор
Салахов Ибраһим Низами улы язучы

1991 ел Кәримуллин Әбрар Кәримулла улы галим
Зәйнашева Гөлшат Хисам кызы шагыйрә
Монасыйпов Алмаз Закир улы композитор

1992 ел Афзалова Әлфия Афзал кызы җырчы
Мөдәррис Әгләмов шагыйр
Липкин Семен Израилевич шагыйрь
Шәрәфиев Равиль Шиһабетдин улы артист

1993 ел Мөхәммәдиев Ринат Сафа улы язучы
Фәтхетдинов Әхсән Сәрим улы язучы

1994 ел Зарипов Ильдар Касыйм улы рәссам
Мансуров Фуат Шакир улы дирижер
Нурихан Фәттах язучы

1995 ел Яруллин Фәнис Гатаулла улы язучы

1996 ел Бәширов Гомәр Бәшир улы язучы
Кудашева Фарида Яһуд кызы җырчы

1997 ел Абзгильдин Абрек Әмир улы рәссам
Ганиева Венера Әхәт кызы җырчы
Ренат Харис Шагыйрь

1998 ел Миннуллин Роберт Мөгаллим улы шагыйрь
Бикчәнтәй Фәрит Рәфкать улы режиссер
Ихсанова Нәҗибә Гимай кызы актриса
Дунаев Николай Иван улы артист
Шакиров Әзһәр Шәфик улы артист

1999 ел Баянов Әхсән Фәтхелбаян улы язучы
Луппов Анатлий Борисович композито

2000 ел Славутский Александр Яковлевич режиссер
Патраков Александр михайлович рәссам
Галицкий михаил Олегович артист
Әхмәтҗанов Ильдүс Хәниф улы артист
Зөлфәт шагыйрь
Шәйдуллин Шамил Мортаза улы рәссам

2001 ел Әхмәтҗанов Роберт Вәли улы шагыйрь

2002 ел Зәнкиев Якуб Камали улы язучы
Рафиков искәндәр Вәлиулла улы рәссам

2003 ел Хәбибуллин Мөсәгыйт Мөдәррис улы язучы
Абязов Рөстәм Юныс улы дирижер

2004 ел Юнысов Миргазиян Закир улы язучы

2005 ел Гыймаев Зөфәр Фоат улы рәссам
Рөстәм Мингалим шагыйрь
Шарифуллин Шамил Камил улы композитор

2006 ел Батуллин Роберт Мөхлис улы язучы
Галиев Марселҗ Баян улы шагыйр
Мостафин Рафаэль Әхмәт улы язучы
Бохараев Равиль Рәис улы язучы
Батыркаева Луиза Миннегали кызы композитор
Индюхов Николай Петрович рәссам
Халиков Фиринат Гаптухай улы рәссам

2007 ел Вәлиев Разил Исмәгыйль улы шагыйрь
Кәлимуллин Рәшит Фәһим улы композитор
Нигматуллина Рада Хөсәен кызы скульптор

2008 ел Гатауллин Рәдиф Кәшфулла улы шагыйрь
Ахиярова Резеда Зәки кызы композитор
Фәтхетдинов Салават Зәки улы җырчы
Аршинов Виктор Петрович рәссам

2009 ел Мансуров Зиннур Мөҗип улы шагыйрь
Хәкимханов Зөлфәт Зөфәр улы язучы

Габдулла Тукай турында иншалардан өзекләр

«Бүгенге көндә Габдулла Тукай безнең яшәештә нинди роль уйный соң? Һәрберебез диярлек балачактан ук дога белән бергә шагыйрьнең «Туган тел» шигырен ятлыйбыз. Татар әдәбияте белән әз генә күләмдә таныш булган кеше дә Тукай исемен белә һәм аның исемен: Пушкин, Достоевский, Лермонтов кебек мәшһүр рус классиклары рәтенә кертә. Шул чакларда милләт өчен горурлык хисе уяна.

Гиниятуллина Алинә 9В сыйныфы

“Без– Тукайлы халык!”- диләр татарларда. Бу сүзләр бик дөрес, чөнки Тукайның әсәрләрендә татар халкының белеме, акылы, тәүфигы беленеп тора.

Хәмитова Алия 7Б сыйныфы

«Беренче сентябрь...Беренче класс… Мин линейкада торам. Бер заман безгә бүләкләр бирә башладылар. Мин тиз-тиз аны ача башладым. Ә анда «Шүрәле» китабы. Кем соң ул Шүрәле? Мин белмәдем, мөгезле бер хайван дип көнә белә идем. Шул китапны ачтым– икенчен биттә Габдулла Тукай портреты. Менә нинди икән Тукай, үзе яшь, үзе бик матур егет. Башында түбәтәй».

Салахова Айсылу 7Б сыйныфы

«Габдулла Тукай үз мәхәббәтен милләтенә багышлаган. Аның өчен милләттәшләре тарафыннан онытылудан да зуррак җәза юк икәнлеген белдерә. Шуңа күрә, бөек шагыйребезне онытмыйк, аның исемен хәтеребездә мәнге калдырыйк.

Закирова Ляйсан 9А сыйныфы

Габдулла Тукай

Самый известный поэт Татарстана
Сказки, стихи, поэмы Тукая
Все его знают, все его любят,
Люди его никогда не забудут.

Многое он пережил в своей жизни,
Был он защитником нашей отчизны
Но его жизнь унесла все родное
И принесла Тукаю лишь горе

Наш поэт любил природу
Родину Мать, помогал народу
Был он заступником нашим верным,
Добрым, храбрым, единственным, первым.

Но когда народ потерял Тукая,
Творчество и жизнь его вспоминая,
Люди ошибки свои осознали
Про Габдуллу рассказы и песни слагали.

Шакрамова Лейсан 7В класс

ТУКАЙ

Туган телен
Татар телен саклап калган
Матурлаган, танылдырган
Шагыйрь, галим булган

Һәркайсыбызның уенда ул
Сагыш тулы күңелебез
Ул кешене һәммебез
Балачактан беләбез
Матур шигырьләрен,
Әсәрләрен укып
Елыйбыз да келәбез.

Миннегалиева Камилла

7А сыйныфы

Дөнья халыклары Тукай турында

«Тукай безнең сөекле шагыйребез генә түгел, халыкларны берләштерүче күңел күпере дә”
Рөстәм Акъегет

Максим Горький

«Мир этот не для художников, им всегда было тесно и неловко в нем,- тем почетней и героичней их роль. Очень хорошо сказал один казанский татарин– поэт, умирая от чахотки: «Из железной клетки мира улетает, улетает юная моя душа...».

Михаил Сениэль
Тукайга сәләм

Татар бар чагында,	Тукай! Яшендәй яшнәп син
Син исән, син тере	Яндың,сүнмәдең
Сиңа сәләм юллый	Халыкны мактадың,
Чувашның һәрбере,	Ялганны әрләдең.

Михаэль Фридрих

Татарская литература была эталоном и для других тюркских народов России. Даже идеализация Абая или Гафура Гуляма велась с оглядкой на Тукая. Тюркские народы России познали русскую и западную литературу через татар.

Айхан Енал

Тукай– төрки дөньяның иң зур шагыйрьләреннән берсе. Ул-тәрҗемәсез дә аңлашыла торган шагыйребез. Тукай—дәрья, ничәмә-ничә буын шагыйрләребезнең илһамчысы. Мондый шагыйрь бөек милләттә генә туа ала. Мондый шагыйре булган милләт үлемсез.

Турсун Каһари

Мәктәп ишеген ачканым исемдә минем
Шуннан бирле туган телем гел нурлар җыя
Шул тел белән Тукайны мин сөйдем көн вә төн,
Тукай дип ачылды чөнки иманлы дөнья

Руководитель проекта: Гимадиева Г.И. Редколлегия: Шакирова А,Ахтямова Н., Нигматзянова Р.